

Kamnika proti Grintovcu staknete tak napis, kaj hočem še le reči od Kamnika? V našem mestu ni krčmarjev, ne štacunarjev, ne rokodelcev; mi imamo le „Gasthause“, „Handlunge“ itd. Slovenski napisi pri nas še bele vrane niso. Kadar v Kamnik pridite, se boste sami vsega tega prepričali, in vidili boste, ako tako napredujemo še nekaj let, da se bode Kamnik lahko — z Dunajem meril. To Vam pa vendar le prav natihoma povém, da se po svetu ne razglasi, češ, da svoje napise na hišah in marsikaj drugEGA o kulturi svoji obešamo na veliki zvonec. Če pridite k nam, Vam bode še več imenitnega povedal

Vaš

zvesti stričnik

Jurčkov Matevž.

Kratkočasnica.

Iz Gornjega grada. — V grškem basnoslovju se bere, da je kralj Argej prepovedal svojemu sinu Tezeju, da ne sme poprej na kraljevi dom v Atene priti, dokler ne bode zmožen kamen vzdigniti, s katerim je Argej pokrtil svoj meč pa sandale. Starinarji mi bodo hvaležni, ako jim povem, da v Gornjemgradu je kamen, pod katerim so ležali omenjeni meč pa sandali. Pred Pilpah-ovo hišo namreč leži peščen kamen, gladko obsekan, enak prešnim kamnom, samo da ni izdolben. Prašaje gospodinjo, kaj da pomeni ta kamen in od kod da je, mi odvrne, da že od nekdaj leži pred hišo, pa nikdo ne vé, od kod da je. Ponoči ga fantje hodijo vzdigavat; kdor ga vzdigne, je mož in zadobi vse možke pravice. Kdor tedaj hoče izvediti, je li že možák, pride naj v Gornjigrad. Vaga pa kamen en cent in pol. Istina!

Deželni zbori.

Deželni zbor v Ljubljani.

V 10. seji je pred obravnavo današnjega dnevnika predsednik omenil, da ste zboru dve prošnji izročene bile: eno je podala občina na Krškem zastran mostú čez Savo, drugo so kranjski kirurgi izročili, naj bi se popotnina in vožnina, kadar grejo ozdravljat bolne najdenice (otroke nezakonskih staršev) pravičnejše ustanovila. Obe prošnji ste bile dotičnemu odseku izročene. — Bilo je danes na vrsti poročilo tistega odseka, ki je bil izvoljen, da bi presodil poročilo deželnega odbora o njegovi delavnosti od lanskega zbora do danes. Poročevalec je bil gosp. baron Apfaltern. Opomnil je, da je lanski deželni zbor imel dosti dela, in da je deželi prizadel mnogo stroškov, pa je vendar ubogo malo koristil, posebno ker je vlada tako malo njegovih sklepov potrdila. Ko je odborovo poročilo prebral, potem se je začel splošni razgovor. Poslanec Brolich je sprožil prvo strelo na deželni odbor, ki je v zadnjih treh sejah moral sila veliko trpeti. Očital je sporočilo, da ne obsega vsega, kar bi bil imel povedati, na priliko, o stroških za zidanje bólnice ljubljanske, dalje pa je tudi zahteval, da bi v poročilu morala biti povedana pogodba z usmiljenimi sestrkami, po kateri so zavezane, da si one same napravijo pohošje in druge reči, ne pa da jih dežela jim oskrbuje. Očital je deželnemu odboru, da samovladno dela: „sic volo, sic jubeo“, in da nedavno je celó rekel učen mož izmed deželnih odbornikov, da bode §. 7 odborovega napotka treba še večkrat prestopiti. Večkrat so se čuli v zbornici nasprotni glasi, ko je, na priliko, govornik po svoje razlagal pogodbo z usmiljenimi sestrkami o napravi novega pohošja itd. — Posl. Krommer je zavrnil predgovornika, rekoč, da je odsek poročal samo o tistem, kar je deželni zbor storil po naročilu deželnega zbora

ali pa sam za sebe, in da vse druge reči ne spadajo semkaj, ker so bile že predmet zborovega pretresovanja ali še bodo. — Potem se je (nemški) oglašil poslanec Svetec, da v tem poročilu ni povedano, kako so se razdale službe deželnega računstva in ljubljanske bólnice. Rekel je, da deželni odbor ni imel pravice služeb razdajati v bólnici, za katero še ni narejenega službnega reda, in da je svoje meje prestopil tudi v tem, ker je pri delitvi teh služeb prvo mesto dajal tujcem pred domačimi ljudmi, in ker je v službo postavil take, ki ne znajo slovenskega jezika. Naposled je nasvetoval: naj bi se izvolil, da bi pretresel razdelitev teh služeb, odsek petih poslancev, med ktere pa naj bi se ne izbral noben deželen odbornik. — Na to se je oglašil poslanec dr. Zupan, da „učeni mož“ izmed deželnih odbornikov menda najbrže nanj meri, ker je o §. 7 službenega napotka rekel, da ga bode moral deželni odbor v sili še večkrat prestopiti, ko bi, na priliko, prišla vojska za pripravo vojaško, za bolnike domače itd. Zoper Svetčev nasvet je pa opomnil, da te službe je razdajal nalašč za to postavljeni pomnoženi odbor, zoper kterega se je on že lani upiral, ki pa je vendar izvoljen bil in ki zdaj ni dolžan o svojem delu odgovarjati, ker že s to pogodbo je prevzel to opravilo. — Poslanec dr. Toman je podpiral Svetčev nasvet rekoč: ker pravijo, da pomnoženi deželni odbor ni odgovoren, toraj naj se pové, kako naročilo ima ta odbor; dokler tega ne bode, mora veljati Svetčev nasvet. Na koncu je še nasvetoval, da bi v odsek, po Svetcu nasvetovani, tudi poslanci pomnoženega deželnega odbora ne smeli priti. — Poslanec žl. Strahl je opomnil, da v obče ne izpodbija misli Svetčevega nasveta; da on pri oddajenju očitovanih služeb ni tako glasoval; da one službe niso bile oddane po deželnem odboru, ampak po pomnoženem odboru; samo da je pomisliti, da bi potlej pošten človek več ne hotel iskati nobene deželne službe, če bodo uže razdane službe potem vselej hodile v zbornici na pretresovanje. Ko bi pa Svetčev nasvet obveljal, potem svetuje, da bi zbornica v skrivnej seji dalje o tem govorila. — Posl. Svetec je odgovoril, da se tega pretresovanja nikakor ni bati tistim, ki so sposobni za take službe; če se pa za službo oglaší kdo, ki je ni vreden, potem je on sam kriv, ako se njegove lastnosti pretresajo v zbornici; sicer je pa rekel, da se ne ustavlja nasvetoma g. dr. Tomana in g. žl. Strahla. Naposled sta zoper Svetca govorila še posl. Krommer in baron Apfaltern. Glasovanje ni potrdilo Svetčevega nasveta.

V 11. seji se je nadaljeval pogovor o posameznih stvaréh tistega poročila, ki je bilo uže v zadnji seji na vrsti. — Poročevalec baron Apfaltern je bral odsekove nasvete, katerih prvi govori, naj bi deželni zbor za zdaj ne iskušal ustanoviti zakona, po katerem bi se patronske pravice odkupovale. Poslanec dr. Zupan je temu nasvetu nasproti priporočal, naj bi se izvolil odsek petih, kateri bi ukrenili, kako se imajo te pravice odkupiti. Odsekov nasvet je po glasovanju obveljal. — Drugi nasvet je bil: naj se zdaj več na vrsto ne jemlje zakon o šolskem patronstvu in o stroških za poslopje ljudskih učilnic, ki ga lani ni vlada bila potrdila. Glasovanje potrdi odsekov nasvet. — Tretji nasvet, ki ga je zbor potrdil brez pogovorov, pravi, naj zbor naroči denarstvenemu obseku, da bi še letošnjemu zboru podal svoje nasvete o tem, kako bi se naredilo, da bi dežela od vlade nazaj dobila svoje premoženje, ali če bi ne mogel podati tega nasveta, naj bi povedal za držke. — Peti nasvet naroča denarstvenemu obseku, da bi zboru podal tiste nasvete, ki se mu zdé potrebni o tem, ker vlada lansko leto ni potrdila deželi loterijskega posojila, da bi svoje dolgove za zemljiško

odvezo v red spravila. — Šesti nasvet pravi: naj zbornica sklene: da krajnski deželni zbor, opiraje se na sklepe lanskega leta, zopet prosi, da bi prihodnjemu državnemu zboru vlada podala postavo, po kateri bi se pre naredil tisti zakon, ki je bil dan 28. aprila 1862. leta in da bi se odločilo, kolikošen sme biti največi davek od čistega dohodka, in da bi se odpravil ali vsaj ponižal davek o zasledovanji rudnikov; podpiral ga je poslanec dr. Toman rekoč, da to je vendar presilno, ako rudarji morajo od železa po štirikrat davek plačevati itd. Glasovanje je potrdilo odsekov nasvet. — Sedmi nasvet je bil: da kranjski deželni zbor ponovi svojo prošnjo za kazenski zakon s porotnicami. Glasovanje potrdi. — Osmi nasvet: a) deželni zbor napové vladi, da mu je zelo žal, da ni potrdila njegovega lanskega sklepa o novi rekrutni postavi, in da upa od vlade v prihodnjem državnem zboru tacega zakona. Glasovanje potrdi. — Osmi nasvet pravi: deželni zbor naj bi prosil vlade, da bi iz državne (cesarske) denarnice deželi plačala vojaško priprago, in o tem prihodnjemu državnemu zboru na presojevanje podala zakon. Poročevalec je razložil, koliko trpi v tej reči naša dežela, ki je soseda nemirne Italije, v katero je treba zmirom pošiljati vojakov ne za brambo naše dežele, ampak za brambo cesarstva vsega, in da se morebiti le Gorici še huje godí, ker je še bliže Laškega; rekel je, da naši deželi vojaška pripraga prizadeva po 12.000, pa časi tudi po 40.000 gold. stroškov na leto. Glasovanje potrdi. — Deveti nasvet govori: naj se deželni zbor javno zahvali dobrotnikom, ki so zložili, da se je sezidal nov stolp na kapelo bolnice ljubljanske, potem rajnemu gosp. Lud. Maju, ki je ljubljanski bolnici oporočil 2000 poljskih gold., in rajnemu gosp. Jerneju Zaloharju, ki je odločil 5000 gold., da bi se naredila norcem nova bolnišnica. Poslanec Ambrož je dodal, da je rajnki Zalohar oporočil tudi 4000 gold. za štiri zaloge (štipendije) po 50 gld. učencem ljubljanske gimnazije. Zbornica potrdi vse. — Deseti nasvet: zbornica naj odobrí, da je deželni odbor črnomaljskemu in bistrškemu okraju dal po 200 gold. pomoči, da so si v goveji kugi ljudje mogli kupiti sená, in pogorelcem iz Obločiča 200 gold.; vendar pa naj se pristavi, da podpora Obločičanom ni opravičena po §. 7 napotka za deželni odbor. Želeti bi bilo, da bi se ne bilo deželnemu odboru očitalo to, da je to malo miloščino podal siromakom v Obločici, ker, kakor je deželni odbornik žl. Strahl po pismih dokazal, je res zaporedoma taka strašna nesreča zadela siromake, da to, kar jim je deželni odbor podelil iz deželnega dnarja, je bil le reven darek, ki je samo o tem bil nekolikošna dobrotá pogorelcem, da se jim je brž dal v prvi dobi velike nesreče. Zbor je potrdil, da deželni odbor nima pravice milošinj deliti.

Dopisi.

Iz Porčica na Štajarskem. ‡ Žalostnim srcem primem za pero, da potožim o grozovitih rečeh, ktere se v doljnem Štajarju nekaj časa sem godijo. Že pomnim precej let, al žalibog, da ne pomnimo taci. V minulih štirih letih je v našem okraju sv. Lenarta silovito pomorjenih kakih 9 oseb brez mnogo družih krvavih glav po krčmah in drugih napák. Pa kaj se je dogodilo letos na letniško nedeljo! J. Kozol, pošteni nagornjak v Porčincu, je ostal jutroma domá, ko je njegova žena odšla k prvi sv. meši. Žena se povrne iz cerkve in najde vès hram zaklenjen, moža pa nikjer. Iskala ga je pri sosedih, al nikdo ni vedil povedati ničesa od njega. Ko zopet domú pride, najde ključce na ledini, in ko hram odpre, najde vse razmetano v njem; sti-

kuje vse kote, išče in kliče moža; al o njem ni ne duha ne sluha. Kaka groza za ubogo ženo! Ne vé, kam se podati. Kmali pride tudi brat Kozolov, tudi on preišče vse po hramu; al vsi trudi so bili zastonj. Zdaj še gresta na hlev iskat, in slednjič ga najdeta na skednji, s slamo pokritega, vsega krvavega in — mrtvega! Koliki strah je to bil za celo faro, si lahko mislite. Vse je strmelo groze. — Štiri dni prej so ravno v tem okraju drugega kmeta hudobniki ponoči napadli; domá v hramu slišali so, da je vino prodal; ako bi ne bili domači mu prišli na pomoč, ki so krič zaslišali, gorjé mu! — Take hudobije se pogostoma godé, ljudstvo z glavo maja in se čudi razuzdanju, da se mu ne stopa ostrejše na pete. Umni kmetje pravijo, da od tistihmal, kar leskovica brez skrbí v grmu raste, razuzdanci rogovilijo brez straha, kakor leskov grm, ako se ne otrebi, se od leta do leta košati, in tako se brez leskovice množi tatinska in razbojniška drhal od leta do leta.*) To pa je še posebno zoperno slišati, ako kak potepúh iz ječe domú pride, pa še se očitno hvali, kako dobro se mu je v zaporu godilo; sam sem na lastne ušesa slišal ne samo enkrat, marveč višekrat, kako drhal v zaporih prepeva in jucka, da memogredoči misli, tukaj je gostija, ne zapor hudobnežev. Kam po takem pridemo?

Od sv. Ane v Slovenskih goricah 29. sušca. Š. — Tukaj si novo šolo stavimo, bilo je tudi treba, kajti stara šolna hiša je bila premajhna in morali smo vedno najemati stanovanje za tretji razred in za podučitelja. Merili so sicer imerilci že več kot deset let novo šolo in stale so nas marsikter goldinarček te komisije, al lani so jo izmerili in letos bode stala, ako gré po sreči. „Brezovec si je sam postavil tak velik hram za svojo živino, in vsa fara ne bi mogla postaviti si hrama za svojo mladino“ — je opominjal s vso pravico šavniški župan. Preračunili smo najemnino in komisije in — se odločili. Že se delo počenja, sip in podrtine kažejo mesto, ker je stara šola stala, les in kamenje in opeke okoli pa kažejo gradivo, iz kterega se ima staviti novo poslopje. Tudi zidar, mizar in ključar, vsi so vgojeni in stavba je v teku. Poslopje bode precej veliko in imelo tri šolne sobane, stanovanje za učitelja in za dva podučitelja. Dasi nekteri želijo manjše poslopje memo onega, ki je načrtano, smo vendar prepričani, da nas jedna ali dve sobi, ki utegneta za zdaj odviše biti, ne morete razdvojiti in podvzetja popačiti; kajti prvič dobro vemo, da to, kar smo pri lanski komisii za dobro spoznali, letos moramo dovršiti, lanska komisija pa je tako poslopje načrtala, ki ga namerjamo staviti in načrtu se lani nikdo ni zoperstavljal; drugič, ker je gradivo za načrtano poslopje že pripravljeno, bi stroškov malo ali celó nič ne zmanjšali, ako bi odstopili od načrta; tretjič one dve sobi, ki ste za naše šolske potrebe za zdaj zares odviše, lahko že v kratkem služite srenjskim potrebam, ako nova srenjska postava nam stvari srenje po farah, česar pričakujemo. Ti vzroki bodo našo manjščino in njene želje pomirili, akoravno smo tudi prepričani, da ima sama toliko ustavnega razuma in se vdá sklepu, ki ga je sklenila večina. Zares tajiti se pa ne more, da smo srenjčani silno obloženi s plačilom in da nas težko stane denarje spravljati, posebno ker vino skoro nobene cene nima. Nobenemu tedaj ni za zlo vzeti, ako premišljuje, kako bi se zmanjšalo plačilo. Plačati pa ima vsak za stavbe nove šole 125 odstotkov svoje dače. Lèži bi nam bilo, ko bi deželni patron, ki je dolžan nam svojo tretjino pripomagati, nam tudi po-

*) Javaljne leskovica sama more pomagati. Eno zdravilo samo ne pomaga, kjer je vzrokov več bolezni. Tù je treba globokeje seči. Vred.